

IEVADVĀRDI

Latvijas Kultūras akadēmijas zinātnisko rakstu krājuma “**Kultūras Krustpunkti**” 8. laidiens veltīts akadēmijas rīkotajā starptautiskajā zinātniskajā konferencē “**Kreisuma ideja kultūrā. Parole – Asja**” (Rīga, 2015. gada 6.–7. marts) izskanējušajām un gūtajām atziņām, krājuma pamatā – raksti, kas tapuši pēc konferencē nolasītajiem referātiem un diskusijām.

Asja ir teātra režisore **Anna Lācis** (1891–1979), pasaulē plašāk pazīstama kā **Asja Lācis** – fascinējoša personība, spilgts piemērs tam, kā kreisuma idejas ietekmējušas cilvēku personiskās un radošās biogrāfijas.

Teksti sakārtoti vairākās nosacītās tematiskās grupās, kas veido ciešus savstarpējus krustpunktus: pētījumi par kreisuma ideoloģiju vēsturiskā un mūsdienu kontekstā; pētījumi par Annas Lācis dzīvi un daiļradi, kā arī par režisores idejām teātrī un šo ideju pieņemšanu pasaulē; pētījumi par izcilām personībām, ar kurām Anna Lācis saistīta; pētījumi par teātri, vizuālo mākslu un literatūru politiskā diskursā.

Raksti krājumā publicēti latviešu vai angļu valodā, atbilstoši tam, kā rakstu iesniedzis autors,¹ kopsavilkumi rakstu beigās pieejami atgriezeniskā kārtībā: angļu vai latviešu valodā, sniedzot īsu ieskatu rakstu tematikā. Esam centušies veidot krājumam vienotu noformējuma stilu, tomēr vietām personu vārdu rakstība vai noteiktu jēdzienu lietojums ir atšķirīgs, saistīts vai nu ar autora koncepciju, vai pētniecisko tradīciju, kuru autors pārstāv. (Par tulkojuma un interpretācijas problēmām multikulturālā vidē, reflektējot arī akadēmijas konferencē gūto pieredzi, savā pētījumā raksta Sūzena Ingrema.)

Ar lielu prieku un īpašu pateicību *Dr. Sūzenai Ingremai* varam paziņot, ka Latvijas Kultūras akadēmijas konferencē “Kreisuma ideja kultūrā. Parole – Asja” būs vērā ņemams turpinājums: sekcija “Kreisums un mīla: Annas Lācis latviskā mantojuma valodas” Starptautiskās komparatīvās literatūras asociācijas 21. pasaules kongresā 2016. gadā Vīnē.

Inga Pērkone-Redoviča,

Dr.art., Latvijas Kultūras akadēmija

¹ Divi izņēmuma gadījumi norādīti satura rādītājā un tekstā.

Asja Lācis, sieviete, kas ietekmēja ievērojamā 20. gadsimta domātāja Valtera Benjamina dzīvi, ir mana vecmāmiņa. Tagad, kad viņu dzīves ir pārskatāmas no sākuma līdz pat noslēgumam, kad esam piedzīvojuši Hitlera un Staļina impēriju sabrukumu, rodas jautājums – vai izkāpināti socializētai, pat politizētai radošo cilvēku darbībai bija jēga? Toreizējās kreisās idejas šķiet mulķīgi naivas un pats kreisuma jēdziens bieži tiek uztverts negatīvi.

Tomēr, iespējams, tādēļ, ka Asja ir mana vecmāmiņa, un arī tādēļ, ka viņas mazo pēdiņu nospiedumi uz visiem laikiem ir palikuši Valtera Benjamina darbos, man neliek miera jautājums – kādēļ tieši Asja? Cik jaudīgu impulsu un pāatrinājumu Benjamina domai deva Asjas kvēle un apsēstība ar kreisumu? Kas būtu Benjamins bez Asjas? Kas būtu mēs bez viņiem? Brīžiem, sastopoties ar dzīvo cilvēku augstprātību attiecībā pret mirušajiem ģēnījumiem, mani pārņem dīvains aizkustinājums un pateicības jūtas pret šiem nepareizajiem... Pārņem spēcīga vēlēšanās spēt novērtēt viņu ieguldījumu mokošajā cilvēces ceļā uz sevis apzināšanos.

Māra Ķimele, teātra režisore,
Latvijas Kultūras akadēmijas profesore

INTRODUCTION

The collection of research articles “**Culture Crossroads**”, **Issue No. 8** is dedicated to the international research conference organised by the Latvian Academy of Culture “**Leftist Ideas in Culture. The Password – Asja**” (held in Riga on 6–7 March 2015) and the ideas and insights gained at the conference. The proceedings consist of articles, based on the papers and discussions delivered at the conference.

Asja is the theatre director **Anna Lācis** (1891–1979), more widely known in the world as **Asja Lācis** – a fascinating personality, a vivid example how leftist ideas have influenced people’s personal and creative biographies.

The texts are arranged in several thematic groups that form a close network of intersecting approaches: research on leftism ideology in a historical and modern context; research on Anna Lācis’s life and creative work, as well as her ideas in the theatre and the reception of these ideas in the world; research on outstanding personalities to whom Anna Lācis has been related; research on the theatre, visual arts and literature in a political discourse.

Anna Lācis. Alises Iljinas foto.

The proceedings are published both in Latvian and English according to the original language provided by the author²; summaries are provided at the end of the article in a changed sequence: in English or in Latvian, providing a brief insight into the article. We have attempted to provide a unified style for the proceedings; however, in some places proper names or particular terms may differ: this is related to the author's conception or the research tradition represented by the author. (For instance, Susan Ingram writes about the issues of translation and interpretation in a multicultural society, including reflections on the experience gained at the Academy conference.)

It is with great pleasure and sincere gratitude to Dr. Susan Ingram that we can announce that the conference of the Latvian Academy of Culture "Leftist Ideas in Culture. The Password – Asja" will have a notable sequel: the section "Leftism and Love: The Languages of Anna Lacis's Latvian Legacy" at the 21st World Congress of the International Comparative Literature Association in Vienna in 2016.

Inga Pērkone-Redoviča,

Dr.art., the Latvian Academy of Culture

² The two exceptions are mentioned in the table of contents and the text.

Asja Lācis, a woman who influenced the life of the remarkable thinker of the 20th century – Walter Benjamin, is my grandmother. Now when their lives are under review from the beginning till the end, when we have lived through the collapse of Hitler's and Stalin's empires, a question arises: whether intensely socialised, even politicised activity of creative people has any sense. Leftist ideas of those times seem foolishly naïve, and the very concept of leftism is often perceived negatively.

However, probably because of the fact that Asja is my grandmother and also because her little footprints forever remain in the works of Walter Benjamin, I cannot stop asking – why exactly Asja? How powerful an impulse and acceleration has Asja's ardour and obsession with leftism given to Benjamin's thought? Who would Benjamin be without Asja? Who would we be without them? Sometimes when I meet with the arrogance of the living people towards dead geniuses, I am overwhelmed by a strange feeling of being moved and that of gratitude towards these wrong people. I have a strong desire to be able to appreciate their contribution to the poignant road of the humankind towards self-awareness.

Māra Kīmele, theatre director,
professor of the Latvian Academy of Culture